

**ILMASTO
-TOIMET**

**ECT-
SOPIMUS**

ILMASTOTOIMIMIEN ESTE

**10 SYYTÄ, MIKSI EU:N JA HALLITUSTEN ON
IRTAUDUTTAVA ECT-SOPIMUKSESTA**

JOHDANTO

Energiaperuskirjasta tehty sopimus (Energy Charter Treaty, ECT) muodostaa merkittävän esteen nopeille, tehokkaille toimille ilmasto- ja ympäristökriisin ratkaisemiseksi. Kyseessä on 1990-luvulla tehty, huonosti tunnettu sopimus, jonka on allekirjoittanut 53 valtiota ja Euroopan unioni. Sopimus tarjoaa suuryrityksille kattavat oikeudet. Fossiiliala hyödyntää sopimusta haastaakseen valtioita oikeuteen ja sabotoidakseen energiasiirtymää. ECT-sopimus on purettava, jotta ilmasto säilyisi elinkelpoisena.

Fossiilialan yritykset hyödyntävät sopimuksen yrityksille antamia oikeuksia – kuten mahdollisuutta haastaa valtioita oikeuteen, mikäli viranomaistoimet vaikuttavat yritysten taloudellisiin intresseihin – vaikeuttaakseen ilmastotoimia ja saadakseen jatkossakin taloudellista hyötyä öljyn, hiilen ja kaasun polttamisesta. Rohkeita ilmastotoimia, ympäristönsuojelua ja oikeudenmukaisia siirtymätoimia tarvitaan kipeämmin kuin koskaan ennen. Ei kuitenkaan ole yleisesti tunnettua, että ECT-sopimus vaikeuttaa juuri näitä toimia ja kasvattaa niiden kustannuksia.

Euroopan Maan ystävät (FoEE) on listannut 10 syytä, joiden vuoksi ECT-sopimus on haitallinen ja EU:n ja sen jäsenvaltioiden on irtauduttava siitä heti.

#1

SE SUOJAA FOSSIILISIA POLTTOAINEITA JA EDISTÄÄ NIIDEN KÄYTTÖÄ

Energiaperuskirjasta tehty sopimus (Energy Charter Treaty, ECT) on tarkoitettu suojaamaan sijoituksia, jotka liittyvät mm. energianlähteiden etsimiseen, louhimiseen tai poraamiseen, puhdistukseen, säilytykseen ja kuljetukseen.¹ 70 % EU-alueella tuotetusta energiasta on peräisin uusiutumattomista lähteistä,² ja jotkin ECT-sopimuksen muista jäsenmaista, kuten Kazakstan ja Turkmenistan, kuuluvat maailman suurimpiin fossiilisten polttoaineiden tuottajiin.³ ECT-sopimus siis lähinnä suojaa fossiilisia polttoaineita huolimatta siitä, että ne pahentavat merkittävästi ilmastokriisiä. Sopimus edesauttaa sitä, että jo käytössä olevien saastuttavien voimalaitosten toimintaa jatketaan. Se jopa edistää uusia, kehitysvaiheessa olevia fossiilialan hankkeita, sillä sopimus suojaa etsintävaiheen sijoituksia. Ehdoton valtaosa fossiilialan yritysten tunnetuista hiili-, kaasu- ja öljyvarannoista on jätettävä maaperään⁴ – ilmasto ei kestä näiden varantojen hyödyntämistä eikä niiden käytön edistämistä, uusista hankkeista puhumattakaan.

ECT-sopimuksen sijoituksia suojaava kulmakivi on sijoittajien ja valtioiden välisten riitojen ratkaisumekanismi, ISDS (investor-state dispute settlement). ISDS-mekanismi tarjoaa sijoittajille mahdollisuuden nostaa kanteen valtioita vastaan, jos ne katsovat, että jokin säädös, tuomioistuinpäätös tai toimi loukkaa niiden oikeuksia sijoittajina tai vaikuttaa niiden taloudellisiin intresseihin. Nämä yrityskanteet käsitellään kansainvälisessä välimiesoikeudessa, jonka välimiehet pitävät liike-elämän puolta ja voivat määrätä hallitukset maksamaan yrityksille jopa miljardien eurojen korvauksia. Jos jokin valtio säätää lain, jolla hiilen polttaminen määrätään lopetettavaksi asteittain tai uudet kaivos- tai poraushankkeet kielletään, tällaisia toimia harjoittava yritys voi nostaa kanteen ja saada korvauksia. Tämä voi kuulostaa epärealistiselta, mutta se on jo nyt täyttä totta. Tiedetään, että ECT-sopimuksen puitteissa on nostettu 128 ISDS-kannetta⁵, joten kyseessä on tällaisissa välimiesmenettelyissä laajimmin käytetty investointisopimus. Alkuvuoteen 2020 mennessä hallituksia oli määrätty maksamaan tai ne olivat suostuneet maksamaan 52 miljardin dollarin edestä yhteiskuntien varoja, ja meneillään olevissa tapauksissa käsiteltiin lisäksi 32 miljardin dollarin korvausvaatimuksia.⁶ Virallisen kanteen nostaminen tämän tuomioistuimen kautta ei kuitenkaan ole ainoa keino painostaa hallituksia, vaan jo kanteella uhkaaminen voi riittää säikäyttämään päättäjät. ECT-sopimus on lainsäätäjien päiden päällä jatkuvasti roikkuva Damokleen miekka, jonka aiheuttama nk. ”regulatory chill” ehkäisee uutta lainsäädäntöä – ilmastotoimia estetään, vesitetään tai hylätään siinä pelossa, että ne johtaisivat miljardien eurojen kanteeseen (ks. Vermilionin tapaus ruudussa 3).

RUUTU 1: ENERGIA-YHTIÖIDEN KUULUISIA UHKAKSIA VALTIOILLE ILMASTOTOIMIEN VUOKSI

Vermilion vs. Ranska⁷

Vuonna 2017 Ranskan ympäristöministeri Nicolas Hulot laati lakiesityksen, jolla olisi kielletty fossiilisten polttoaineiden etsintä, louhiminen ja poraaminen kaikilla Ranskan alueilla vuoteen 2040 mennessä. Tekstin ensimmäinen versio olisi mahdollistanut näiden toimien vähittäisen lopettamisen, sillä siinä kiellettiin uusien etsintä lupien myöntäminen ja louhimis- ja poraamislupien uusiminen. Suunnitelma ei miellyttänyt kanadalaisista energiayhtiö Vermilionia, joka palkkasi lakiasiantuntijiston lähettämään asiasta lobbauskirjeen Ranskan korkeimmalle hallinto-oikeudelle (Conseil d'État), joka ilmoitti maan hallitukselle juridisen kantansa lakiesitykseen ennen lakiesityksen käsittelyä parlamentissa. Vermilion väitti lakiesityksen loukkaavan sen ECT-sopimuksen mukaisia oikeuksia sijoittajana ja uhkasi nostaa Ranskaa vastaan kanteen ISDS-tuomioistuimissa. Tämän painostuksen jälkeen hallitus perääntyi asiassa. Lopullista lakia muokattiin niin, että se sallii öljynporauslupien uusimisen vuoteen 2040 asti ja tietyn edellytyksin tämän jälkeenkin.⁸

Uniper vs. Alankomaat

Alankomaita uhkaa parhaillaan ECT-sopimuksen mukainen kante, koska maa on päättänyt luopua saastuttavasta hiilivoimasta. Saksalainen energiayhtiö Uniper (josta suomalainen valtionyhtiö Fortum omistaa enemmistön) on ilmoittanut aikovansa valittaa Alankomaiden parlamentin joulukuussa 2019 hyväksymästä laista, jonka mukaan hiilen energiakäytöstä on luovuttava vuoteen 2030 mennessä. Tämä laki estää de facto Uniperia polttamasta hiiltä Maasvlakte 3 -voimalassa, jonka yhtiö otti käyttöön vuonna 2016. Uniperin mukaan uusi laki loukkaa Uniperin odotuksia vakaasta sijoitusympäristöstä, ja se vaatii tästä jopa 1 miljardin euron korvauksia.⁹ Kyseinen alankomaalainen laki on tosiasiaa yhteiskunnan edun mukainen, oikeutettu ja tärkeä säädös.¹⁰ Uniper tunsu hiilen polttoon perustuvaan sähköntuotantoon sijoittamisen riskit varsin hyvin päättäessään uuden voimalan rakentamisesta.

#3 SIIHEN EI KUULU SITOVIA ILMASTOTAVOITTEITA

ECT-sopimus on 1990-luvulta peräisin oleva muinaisjäännös, johon ei kuulu mitään sitovia tavoitteita eikä päämääriä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi eikä ilmastokriisin ratkaisemiseksi. Näitä tavoitteita tai pyrkimyksiä ei ole edes ehdotettu meneillään olevissa neuvotteluissa sopimuksen uudistamiseksi. EU on korkeintaan todennut, että modernisoidun ECT-sopimuksen tulisi "edistää osaltaan Pariisin sopimuksen päämäärien saavuttamista".¹¹ Tämä on hämmästyttävän ympärilyövästi muotoiltu, kun otetaan huomioon, miten suuresti ECT-sopimus vaikuttaa ilmastokriisiin. ECT-sopimuksen suojaamien fossiilialan toimien on arvioitu johtaneen 87 gigatonnin hiilipäästöihin vuosina 1998–2019 ja niiden odotetaan aiheuttavan lisäksi 129 gigatonnin lisäpäästöt vuoteen 2050 mennessä.¹² Tämä vastaisi jopa 22 prosenttia maailman jäljellä olevasta hiilibudjetista, jonka rajoissa pysyminen mahdollistaisi IPCC:n arvion mukaan ilmaston lämpenemisen rajoittamisen 1,5 asteen tasolle.¹³

#4 SE EI OLE YHTEENSOPIVA EU:N EIKÄ HALLITUSTEN SITOUKSEN KANSSA

Pariisin sopimuksessa poliittiset johtajat ovat sitoutuneet pyrkimään siihen, että ilmaston lämpeneminen pysäytetään 1,5 asteen tasolle. Euroopan komissio ja kaikki EU:n jäsenvaltiot (tämän tekstin kirjoitushetkellä Puolaa lukuun ottamatta) tukevat pyrkimystä ilmastoneutraaliuteen vuoteen 2050 mennessä, ja jotkin, kuten Ruotsi ja Suomi, ovat omaksuneet tätä tiukempia tavoitteita. Euroopan investointipankki (EIP) aikoo lopettaa sijoitukset uusiin fossiilisten polttoaineiden hankkeisiin vuoden 2021 loppuun mennessä,¹⁴ ja Euroopan parlamentti on julistanut ilmastohätätilan. Jos EU ja kansalliset hallitukset aikovat todella toteuttaa ilmastositoumuksensa, ECT on niiden esteenä. Niiden on nopeutettava siirtymää 100-prosenttisesti uusiutuville energialähteille toimivaan, täysin fossiilivapaaseen yhteiskuntaan. Se ei onnistu, jos ECT-sopimus toimii hidasteena ja pakottaa suojelemaan nykyistä fossiilisten polttoaineiden infrastruktuuria.

#5 SE VOI ESTÄÄ UUSIUTUVAN ENERGIAN KÄYTTÖÄ

ECT-sopimuksen vuoksi lainsäätäjien on vaikeaa ja taloudellisesti riskialtista asettaa eri energialähteitä eriarvoiseen asemaan. Tämä voi estää hallituksia suosimasta uusiutuviin energialähteisiin sijoittamista hiili-intensiivisten energialähteiden kustannuksella.¹⁵ Juuri tämä on kuitenkin välttämätöntä, jotta Eurooppa pystyy luopumaan fossiilisista polttoaineista. Eri energialähteiden asettaminen samanarvoiseen asemaan ei ole mielekäästä. ECT ei myöskään suojaa kipeästi kaivattuja investointeja energiatehokkuuteen eikä muita energiankulutuksen vähentämiseen pyrkiviä toimia.¹⁶

RUUTU 2 : ON AIKA UNOHTAA MYYTIT, ETTÄ ECT-SOPIMUS VOISI EDISTÄÄ ENERGIASIIRTYMÄÄ

Fossiili- ja välimiesmenettelyä viittaavat uusiutuvan energian parissa työskentelevien yhtiöiden käynnistämiin lukuisiin kanteisiin ja katsovat niiden osoittavan, että ECT-sopimus edistää ilmastomuutoksen torjuntaa. Jotkin uusiutuvan energian alalla toimivat sijoittajat ovatkin hyödyntäneet ECT-sopimusta ja nostaneet kanteita valtioita vastaan samaan tapaan kuin fossiilialan yritykset. Ne nostivat 47 kannetta Espanjaa vastaan, kun Espanja päätti leikata uusiutuvan energian tukiprosesseja. Kun näiden kanteiden taustalla olevia organisaatioita kuitenkin tarkastellaan lähemmin, voidaan todeta, että kyseessä oli 85 prosentissa tapauksista talousalan sijoittaja kuten yksityinen osakerahasto.¹⁷ Useimmat näistä toimijoista eivät ole kiinnostuneita uusiutuvan energian kehittämisestä mutta ne hyödyntävät välimiesmenettelyä liiketoiminnassaan. EnergiasiiRTymä edellyttää uusiutuvien energianlähteiden käytön aktiivista edistämistä, ei pelkästään kaikkien ulkomaisten sijoitusten tasaveroista kohtelua (ks. kohta 5). Puolueelliset ja salakähmäiset ISDS-tuomioistuimet eivät myöskään ole asianmukainen mekanismi ilmastokriisin ratkaisemiseksi.

#6 SE ESTÄÄ YMPÄRISTÖNSUOJELUA

Fossiilialan yritykset hyödyntävät ECT-sopimusta myös vaikeuttaakseen toimia, joilla pyritään suojelemaan ympäristöä ja yhteisöjä yritysten haitallisilta hankkeilta (ks. ruutu 3). Suuntaus on huolestuttava, sillä tällaisia toimia tarvitaan kipeästi, jotta ekosysteemien romahtaminen voidaan estää.¹⁸ EU:n perusoikeuskirjan mukaan EU ja sen jäsenvaltiot sitoutuvat siihen, että ”ympäristönsuojelun korkea taso [...] on sisällytettävä unionin politiikkoihin”.¹⁹ On järjetöntä, että sijoittajat pystyvät ECT-sopimuksen puitteissa hyödyntämään rinnakkaisia, salakähmäisiä tuomioistuinprosesseja horjuttaakseen näitä EU-lainsäädännön keskeisiä periaatteita.

RUUTU 3: ENERGIA-YHTIÖIDEN KUULUISIA UHKAKSIA JA KANTEITA VALTIOILLE YMPÄRISTÖTOIMIEN VUOKSI

Vattenfall vs. Saksa (kaksi kannetta)²⁰

Vuonna 2009 ruotsalainen energiakonserni Vattenfall nosti kanteen Saksaa vastaan ja vaati 1,4 miljardin euron korvauksia lähellä Hampuria sijaitsevalle hiilivoimalalle asetettujen ympäristöstandardien vuoksi. Tapaus sovittiin, kun kaupungin hallinto päätti löysentää ympäristövaatimuksia. Vuonna 2012 Vattenfall toisti saman menettelyn. Yhtiö vaati yli 6,1 miljardin euron korvauksia kahteen ydinvoimalaansa liittyvistä tulonmenetyksistä. Vattenfall väittää, että Saksan parlamentin demokraattinen päätös nopeuttaa ydinvoimasta luopumista Fukushima vuoden 2011 katastrofin jälkeen esti sen hankkeet. Prosessi on edelleen meneillään.

Rockhopper vs. Italia²¹

Vuonna 2015 Italian parlamentti päätti kieltää uudet öljy- ja kaasuhankkeet Italian rannikon lähistöllä. Uusi lainsäädäntö kielsi monta fossiilisten polttoaineiden hanketta, mm. Ombrina Mare -öljylautan, joka oli lisensoitu Rockhopper-energiayhtiölle. Vuonna 2017 Rockhopper nosti Italiaa vastaan kanteen Italian päätettyä kieltäytyä myönnytyksistä välimiesoikeudessa. Kyseinen kanne sallitaan, vaikka Italia irtautui ECT-sopimuksesta 1.1.2016. (ECT-sopimukseen kuuluu kohta, jonka mukaan yritysten etuoikeudet säilyvät vielä 20 vuoden ajan valtion irtauduttua sopimuksesta.) Prosessi on edelleen meneillään.

Aura vs. Ruotsi

Vuonna 2019 australialainen kaivosyhtiö Aura nosti korvauskanteen Ruotsia vastaan Ruotsin päätettyä kieltää uraanin louhimisen. Uusi lainsäädäntö myös peruutti uraaniesiintymien etsintää tai hyödyntämistä koskevat luvat. Tämä ympäristönsuojeluperusteinen laki estää Auran havittelemat tuotot: kyseinen hanke oli listattu maailman tärkeimpien alihyödynnettyjen uraaniesiintymien top 5 -listalle.²² Aura arvioi menettäneensä näiden toimien vuoksi 1,8 miljardin dollarin edestä sijoituksia ja toteutumatta jääviä pääoman tuottoja.²³

Ascent Resources vs. Slovenia

Brittiläinen öljy- ja kaasuyhtiö Ascent Resources uhkaa vaatia Slovenialta 50 miljoonan euron korvauksia.²⁴ Yhtiön mukaan Slovenia viivyttää turhaan luvan myöntämistä Petišovcin kaasukentän hyödyntämiseen.²⁵ Slovenian viranomaiset ovat huolissaan vesisärötyksen ympäristövaikutuksista.²⁶ Slovenian Maan ystävät ja 16 muuta kansalaisjärjestöä ovat jättäneet OECD:lle kanteen²⁷ Ascent Resources -yhtiötä vastaan marraskuussa 2019. Ne syyttävät yhtiötä siitä, että se on loukannut OECD:n monikansallisille yrityksille antamia ohjeita ympäristö- ja terveysriskien huomioimisesta eikä ole toteuttanut asianmukaista due diligence -prosessia.

#7 SE VELVOITTAA VERONMAKSAJAT MAKSAMAAN SUURSAASTUTTAJIEN KUSTANNUKSIA

Euroopan siirtymä 100-prosenttisesti uusiutuvia energianlähteitä hyödyntäväksi, fossiilivapaaksi alueeksi on valtava haaste, joka edellyttää merkittäviä säädös- ja lainsäädäntömuutoksia. Jos hallitukset joutuvat maksamaan taloudellisia korvauksia sijoittajille kunkin lainsäädäntömuutoksen yhteydessä, yhteiskunnille jää vähemmän varoja työntekijöiden ja yhteisöjen kannalta oikeudenmukaisen siirtymän rahoittamiseen. ECT-sopimus ohjaa yhteiskuntien varoja saastuttavien energia-alan yritysten pelastamiseen. Tämä on pois kohteista, joissa niitä todella tarvitaan: esimerkiksi EU:n oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) rahoitus olisi vähintään kymmenkertaistettava.²⁸ ECT-sopimuksen nojalla yrityksillä on jopa mahdollisuus vaatia korvausta voitoista, joita ne olisivat oman väitteensä mukaan saavuttaneet tulevaisuudessa. Ei ole mitään hyvää syytä maksaa veronmaksajien rahoista korvauksia suurille öljy-, hiili- tai kaasuyrityksille siksi, että ne päättivät sijoittaa varojaan hankkeisiin, joiden arvo tulee laskemaan: kyseiset yritykset ovat tienneet ilmastomuutoksen aiheuttamasta uhasta jo vuosikymmenien ajan.²⁹

#8 SE ON ESTE OIKEUDENMUKAISELLE SIIRTYMÄLLE JA DEMOKRAATTISESTI HALLINNOIDULLE ENERGIAJÄRJESTELMÄLLE

Energiajärjestelmämme nopean muutoksen on oltava toimiva ihmisten ja yhteisöjen kannalta. Haavoittuvimmassa asemassa oleville koituvat kustannukset eivät saa kasvaa, ja vaikutusta tulee pyrkiä pienentämään erilaisin toimin. ECT-sopimus vaikuttaa päinvastaiseen suuntaan. Sijoittajat ovat aiemmin vedonneet ECT-sopimukseen kyseenalaistaakseen hallitusten päätöksiä säännellä energian hintaa, jotta sähkö ja lämmitys pysyisivät kohtuuhintaisina.³⁰ Energiaköyhyys on todellinen ongelma, sillä 41 miljoonalla eurooppalaisella ei ole varaa lämmittää kotejaan kunnolla talvisin.³¹ Oikeudenmukaisen siirtymän onnistuminen edellyttää siirtymistä demokraattisesti hallinnoituun, ihmisten ja yhteisöjen omistamaan energiajärjestelmään. Lyhyellä aikavälillä tämä tarkoittaa energiayhtiöiden (epäonnistuneen) yksityistämissuuntauksen kääntämistä ja voimalaitosten sekä jakeluverkostojen palauttamista paikallisviranomaisten ja yhteiskunnan käsiin. ECT-sopimus vaikeuttaa myös tätä. Esimerkiksi tšekkiläinen energiayhtiö ČEZ käynnisti ISDS-kanteen, kun Albania peruutti sen sähkönjakeluluvan.³² Asiantuntijoiden mukaan tulevaisuudessa on odotettavissa lisää vastaavia kanteita.

YHTEISKUNNAN VARAT

#9 SE VIE SAASTUTTAVAN ENERGIAN MALLIA KAIKKIALLE MAAILMAAN

ECT:n sihteeristö on jo vuosien ajan pyrkinyt laajentamaan ECT-sopimusta uusiin maihin Afrikassa, Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa. 33 valtiota on parhaillaan liittymisprosessin eri vaiheissa,³³ ja joidenkin maiden, kuten Burundin ja Mauritanian, kohdalla prosessi on jo pitkällä. Tämä laajentumispolitiikka on erityisen huolestuttavaa siksi, että se tulee lukitsemaan monien uusien jäsenmaiden hallitukset yrityksiä suosivaan energiamalliin, joka tarjoaa fossiilialan sijoittajille suhteettoman suuria oikeuksia ja suosii saastuttavia teollisuudenaloja. ECT-sopimukseen liittyminen altistaa nämä maat sijoittajien käynnistämille kalliille kanteille. Tämän tekstin kirjoitushetkellä laajenemispolitiikka on tauolla, mutta saastuttavan energiamallin vienti ulkomaille kuuluu edelleen ECT-sopimuksen tärkeimpiin päämääriin.

#10 UUDISTUKSET EIVÄT TULE ONNISTUMAAN

EU ja ECT:n sihteeristö ovat ehdottaneet ECT-sopimuksen uudistamista. Tämä ns. modernisaatio ei kuitenkaan lopeta fossiilisiin polttoaineisiin sijoittaneiden tahojen suojelua eikä johda ISDS-mekanismista luopumiseen. Esityslistalla ei myöskään mainita sitovia tavoitteita ilmastokriisin ratkaisemiseksi eikä ympäristön suojelemiseksi. Neuvottelut kestävät vuosia ja keskittyvät pieniin muutoksiin, jotka eivät läheskään riitä sopimuksen ongelmien korjaamiseen. Edes tämä pinnallinen uudistus ei välttämättä tule toteutumaan, sillä sopimuksen muutokset edellyttävät kaikkien jäsenvaltioiden yksimielistä hyväksyntää. Jäsenvaltioiden hallitusten mielipiteet ja intressit kuitenkin vaihtelevat, ja joidenkin Keski-Aasian valtioiden kohdalla merkittävä osuus valtion tuloista perustuu fossiilisten polttoaineiden tuotantoon. Japani on jo ilmoittanut vastustavansa kaikkia muutoksia. Ripustautuminen tällaisiin tuhoon tuomittuihin uudistuksiin haaskaa aikaa, jota ei ole hukattavaksi.³⁴

PÄÄTELMÄT

Energiaperuskirjasta tehty sopimus (Energy Charter Treaty, ECT) on tehokkaita ilmastotoimia estävä muinaisjäänne. Pieni muutos tuskin riittää korjaamaan tätä fossiilisten polttoaineiden aikakaudella laadittua puutteellista sopimusta. Sopimuksen uudistaminen on pitkälinen, riittämätön ja työläs prosessi tilanteessa, jossa fossiilisten polttoaineiden alasajon suhteen ollaan jo myöhässä. Yhteisöt eri puolilla maailmaa kokevat jo nyt ennennäkemättömän ilmastokaaoksen ja ympäristötuhon seurauksia. Tässä tilanteessa emme voi suhtautua huolettomasti sopimukseen, joka ei edistä energiasiirtymää vaan päinvastoin heikentää hallitusten kykyä ryhtyä rohkeisiin ja kiireellisiin toimiin yhteiskunnan edun nimissä. 278 kansalaisjärjestöä ja ammattiliittoa vaatii³⁵ hallituksia joko irtautumaan ECT-sopimuksesta tai purkamaan sen yhdessä. Ilmastohätätilasta huolestuneet aktivistit eivät voi sivuuttaa ECT-sopimusta. Energiasiirtymään vakavasti suhtautuvat hallitukset joutuvat maksamaan kalliin hinnan, elleivät ne irtaudu tästä sopimuksesta nyt.

LOPPUVIITTEET

- 1 ECT-sopimuksessa todetaan seuraavasti: "Economic Activity in the Energy Sector means an economic activity concerning the exploration, extraction, refining, production, storage, land transport, transmission, distribution, trade, marketing, or sale of Energy Materials and Products except those included in Annex NI, or concerning the distribution of heat to multiple premises". Consolidated Energy Charter Treaty -asiakirja oheisasiakirjoihin, viimeksi päivitetty 15.1.2016, osa I, artikla 1, "Definitions", §8, s.40. <https://www.energycharter.org/fileadmin/DocumentsMedia/Legal/ECTC-en.pdf>
- 2 "EU Energy in figures. Statistical Pocketbook 2019", s. 38 https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e0544b72-db53-11e9-9c4e-01aa75ed71a1/language-en?WT.mc_id=Searchresult&WT.rta_c=37085&WT.rta_f=3608&WT.rta_ev=search
- 3 Kazakstan kuuluu hiilientuotannon ja hiilivarantojen kymmenen kärkeen. <https://www.eia.gov/international/analysis/country/KAZ/background#coal>
- 4 Turkmenistan kuuluu 15 suurimman maakaasun tuottajan joukkoon, ja sillä on maapallon kuudenneksi suurimmat maakaasuvarat. <https://www.eia.gov/international/analysis/country/TKM>
- 5 Oil Change International ja 14 muuta organisaatiota, "The sky's limit: why the Paris climate goals require a managed decline of fossil fuel production", 2016. <http://priceofoil.org/2016/09/22/the-skys-limit-report>
- 6 Kiistan osapuolilla ei ole velvoitetta ilmoittaa kiistas-ta julkisesti eikä ilmoittaa siitä ECT:n sihteeristölle. Todellinen tapausmäärä saattaa siis olla huomattavasti suurempi.
- 7 Corporate Europe Observatory, Transnational Institute, "Energy Charter Treaty's dirty secrets" -sivusto, päivitetty viimeksi joulukuussa 2019 [kesäkuussa 2018]. <https://www.energy-charter-dirty-secrets.org/>
- 8 Näissä luvuissa otetaan huomioon vain ensimmäisten välimiesoitteuksien määräämät korvaukset, ei valitusmenettelyjen jälkeen mahdollisesti tapahtuneita muutoksia.
- 9 FOEE, FOEI, CEO, TNI, "10 ISDS stories" -sivusto, tapaus 5: "Blocking climate change laws with ISDS threats. Vermilion vs France." <http://10isdstories.org/cases/case5/>
- 10 On mahdotonta tietää, miten suuri merkitys Vermilionin liittyvällä ISDS-uhalla oli lex Hultin vesittämisessä, mutta yrityksellä ja muiden fossiilialan yritysten lobbaustyöllä oli ilmeisesti suuri merkitys.
- 11 Bart-Jaap Verbeek (SOMO), "Netherlands facing ISDS claim(s) for phasing out dirty coal". Esitys webinaarissa "Climate policies under attack: How Fortum/Uniper are using an obscure international treaty to demand 1,000,000,000 Euro from Dutch taxpayers", Urgewald & CAN Europe, 29.1.2020.
- 12 ClientEarth, "Uniper ISDS threat regarding the 'wet verbod op kolen bij energieproductie 35.167'", 2019. <https://www.documents.clientearth.org/wp-content/uploads/library/2019-11-27-fake-ce-en.pdf>
- 13 Euroopan unionin neuvosto, "Negotiating Directives for the Modernisation of the Energy Charter Treaty - Adoption", 2019. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10745-2019-ADD-1/en/pdf>
- 14 OpenExp, "Modernisation of the Energy Charter Treaty. A Global Tragedy at High Cost for Taxpayers", 2019, s. 4, 46. https://www.openexp.eu/sites/default/files/publication/files/modernisation_of_the_energy_charter_treaty_a_global_tragedy_at_a_high_cost_for_taxpayers-final.pdf
- 15 IPCC, "Mitigation Pathways Compatible with 1.5°C in the Context of Sustainable Development, 2018. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/02/SR15_Chapter2_Low_Res.pdf
- 16 EIP:n uuden energialuottotuspolitiikan mukaan pankin on lopetettava uusien luottojen myöntäminen fossiilisten polttoaineiden hankkeille vuoden 2021 loppuun mennessä. Tästä säännöstä on kuitenkin joitakin poikkeuksia, jotka koskevat etenkin yhteis-tuotantolaitoksia. <https://www.counter-balance.org/joint-letter-elp-eib/>
- 17 ECT:n syrjintäkieltoausekkeessa (art. 10(7)) valtiot lupaavat kohdella ECT:n jäsenvaltioiden sijoituksia vähintään yhtä suotuisasti kuin isäntämaan tai minkä tahansa muun maan sijoittajien sijoituksia. Tällaisia kanteita ei toistaiseksi ole tiedossa. Kyseisen lauseke voisi kuitenkin johtaa ECT-kanteisiin sellaisia toimia vastaan, joissa nimenomaisesti erotellaan ilmastonmuutoksen hillintätavoitteita edistävät energiainvestoinnit ja näiden tavoitteiden toteutumista estävät investoinnit.
- 18 Ks. Nathalie Bernasconi-Osterwalder ja Martin Dietrich Brauch, "Redesigning the Energy Charter Treaty to Advance the Low-Carbon Transition", Transnational Dispute Management, 2019.
- 19 Sarah Keay-Bright, "Outdated Energy Charter Treaty leaves new economy investments unprotected", Energy Post, 6.3.2019. <https://energypost.eu/outdated-energy-charter-treaty-leaves-new-economy-investments-unprotected/>
- 20 Yamina Saheb, "The Energy Charter Treaty (ECT). Assessing its geopolitical, climate and financial impacts", 2019. https://www.openexp.eu/sites/default/files/publication/files/ect_rapport-numerique.pdf
- 21 https://www.openexp.eu/sites/default/files/publication/files/ect_rapport-numerique.pdf
- 22 CEO, TNI, "Energy Charter Treaty's dirty secrets" -sivusto, osa 4: ECT profiteers
- 23 Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES), "Summary for policymakers of the global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the IPBES", 2019. https://ipbes.net/sites/default/files/ipbes_7_10_add.1_en.1.pdf
- 24 Euroopan unionin perusoikeusvirasto, EU:n perusoikeuskirja, artikla 37 <https://fra.europa.eu/en/charterpedia/article/37-environmental-protection>
- 25 CEO, TNI, "Energy Charter Treaty's dirty secrets" -sivusto, osa 5: ECT emblematic cases.
- 26 FOEE, FOEI, CEO, TNI, "10 ISDS stories" -sivusto, tapaus 9: Dirty oil attacks action on fossil fuels: Rock-hopper vs. Italy. <http://10isdstories.org/cases/case9/>
- 27 Ks. myös FOEE, FOEI, CEO, TNI, "Red carpets courts. 10 stories of how the rich and powerful hijacked justice", 2019. <http://10isdstories.org/wp-content/uploads/2019/08/red-carpet-courts-WEB.pdf>
- 28 Aura Energy, "Updated scoping study further supports Häggan project viability", 2012. http://www.auraenergy.com.au/assets/asx_revised_haggan_scoping_study_29may12.pdf
- 29 "Claim for damages under the Energy Charter Treaty, Union law and European law, 2019. <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw11121.pdf>
- 30 STA, "Ascent Resources to demand EUR 50m in damages from Slovenia", 2019 <https://english.sta.si/2670896/ascent-resources-to-demand-eur-50m-in-damages-from-slovenia>
- 31 PDC, Petisovci Gas Field, Slovenia. Commerciality Report, 6.9.2011 https://www.ascentresources.co.uk/wp-content/uploads/2017/01/PDC_2011-09-06Petisovci-Commerciality-ReportWeb.pdf
- 32 Erillisessä Slovenian hallinto-oikeuden käsitte-mässä kanteessa Ascent Resources valittua Slovenian ympäristöministeriön päätöksestä pakottaa kaasu-kentän operaattorit toteuttamaan ympäristövaikutus-ten arviointi.
- 33 RNS, "Ascent Resources plc Corporate Update", 17.12.2019. https://polaris.brighterir.com/public/ascent_resources/news/rns/story/zy8gn8w
- 34 17 organisaatiota, "Complaint against Ascent Resources plc concerning environmental and health hazards of their hydraulic fracturing activities in Slovenia, improper involvement in local political activities in Slovenia and disregard for stakeholders' concerns in Slovenia", 2019. https://complaints.oecdwatch.org/cases/Case-555/1855/at_download/file
- 35 FOEE, "New EU mechanism to help workers and regions make fossil free shift is not enough", leh-distötiedote, 14.1.2020. https://www.foeeurope.org/sites/default/files/climate_justice/2019/media_briefing_-_power_to_the_people_-_right_to_energy_coalition.pdf
- 36 CEO, TNI, "One Treaty to rule them all", s.84.
- 37 CEO, TNI, "Energy Charter Treaty's dirty secrets" -sivusto, osa 3: "ECT expansion".
- 38 FOEE, "Beyond Repair? The Energy Charter Treaty", 2019. https://www.foeeurope.org/sites/default/files/eu-us_trade_deal/2019/media_briefing_-_beyond_repair_-_the_energy_charter_treaty.pdf
- 39 278 kansalaistoimijaa, "Open letter on the Energy Charter Treaty, 9.12.2019. http://foeeurope.org/sites/default/files/eu-us_trade_deal/2019/en-ect-open-letter1.pdf

KIITOKSET

Laatinut: Thomas Dauphin

Muut osallistajat: Robbie Blake, Paul de Clerck, Pia Eberhardt (CEO), Colin Roche

Käännös: R. Hekkanen

Taitto: Noble Studio

Julkaissut Euroopan Maan ystävät (FoEE), huhtikuu 2020

Lisätietoja voi pyytää seuraavilta henkilöiltä:

Vera Kauppinen, kampanjakoordinaattori

vera.kauppinen@maanystavat.fi

Euroopan Maan ystävät (FoEE) kiittää Euroopan komissiota saamastaan taloudellisesta tuesta (LIFE-ohjelma). FoEE vastaa yksin kaikesta tämän asiakirjan sisällöstä. Sisältö ei välttämättä edusta edellä mainitun rahoittajan kantaa, eikä rahoittajaa voida katsoa vastuulliseksi tämän asiakirjan sisällön minkäänlaisesta käytöstä.

Euroopan Maan ystävät (FoEE)

Rue d'Edimbourg 26, 1050 Bryssel, Belgia

Puh. +32 2 893 1000

www.foeeurope.org

Maan ystävät
Friends of the Earth Finland